

DISLEKSIJA ILI TEŠKOĆE ČITANJA

Savjeti za roditelje i učitelje

Disleksija ili teškoće čitanja predstavljaju specifične teškoće u učenju. O disleksiji govorimo kada je dostignuta vještina čitanja značajno ispod razine koja se očekuje s obzirom na kronološku dob, intelektualne sposobnosti i obrazovne poticaje. Disleksija je najčešća specifična teškoća kod školske djece. Javlja se u 7 do 10% djece (različita istraživanja navode različite postotke).

Kako prepoznati ima li dijete disleksiju?

- Usvajanje početnog čitanja i pisanja obično bude usporeno i otežano. Djeca teže rastavljaju riječi na glasove i teže sastavljaju riječi od glasova koje netko drugi izgovori.
- Prilikom čitanja riječi i rečenica često slovkaju prije nego pročitaju cijelu riječ ili čitaju riječi na slogove.
- Prilikom čitanja ne poštuju interpunkcijske znakove, ne zaustavljaju se kod zarezova ili točke.
- Prilikom čitanja ne slijede melodičnost i prirodni ritam rečenice, ne čitaju izražajno, ne naglašavaju ključne riječi, ne spuštaju ton glasa pri kraju rečenice.
- Često preskaču redove ili se vraćaju na red koji su već pročitali, „izgube se“ u tekstu i ne znaju gdje su stali.
- Prilikom čitanja ispuštaju, zamjenjuju ili dodaju slova ili slogove.
- Neki učenici čitaju asocijativno po prvom slogu i pretpostavci koja bi to riječ mogla biti, naročito ako žele brže čitati.
- Učenici često ne primjećuju da su pogrešno pročitali, te se ne ispravljaju.
- Teškoće se primjećuju i u razumijevanju pročitaneog teksta, u odgovaranju na pitanja nakon pročitaneog teksta ili izdvajanju bitnih činjenica iz teksta.
- Dijagnoza disleksije obično se ne postavlja prije kraja drugog razreda kada završava proces opismenjavanja i početnog čitanja.

Čitanje je vrlo složena kognitivna aktivnost. Ukoliko dijete nema teškoća u čitanju, usvajanje čitanja ide uobičajenim tempom i vrlo brzo postaje automatizirano te dijete ne troši puno vremena i energije na sâmu tehniku čitanja, već se može usmjeriti na sadržaj pročitaneog. Ako dijete ima teškoća u čitanju, ono puno vremena i energije troši na sâmu tehniku čitanja te mu je teško paralelno voditi računa i o onome što je pročitalo. Zbog toga ima teškoća u razumijevanju pročitaneog teksta, a te teškoće nisu rezultat sniženih intelektualnih sposobnosti. Kada mu netko drugi pročita tekst, dijete dobro razumije taj tekst.

Zašto je čitanje tako važno?

Čitanje je osnova učenja. Važno je za uspjeh u mnogim nastavnim predmetima (Hrvatski jezik, strani jezik, Priroda i društva, Matematika – zadaci riječima, a u višim razredima Povijest, Geografija....) koji su zasićeni tekstem. Zato je jako važno što ranije uočiti djecu koja imaju teškoća u čitanju i pomoći im u prevladavanju tih teškoća kako ne bi razvili

negativan stav prema čitanju i učenju. Pravo, kvalitetno čitanje ima odgovarajuću brzinu, točnost, tečnost i prati ga razumijevanje pročitano­g teksta.

Preporuke za rad s učenicima s disleksijom:

- Ne tražiti od učenika da u razredu pred drugim učenicima naglas čita nepoznati tekst.
- Unaprijed dogovoriti s učeni­kom koji će dio teksta čitati naglas u razredu tako da ga može prethodno uvježbati i da se ne osjeća isključeno ili neuspješno.
- Ne komentirati u razredu učenikovo čitanje, ne uspoređivati ga s drugim učenicima.

Oblikovanje teksta:

- koristiti kratke rečenice
- izbjegavati preneseno značenje ili glagolska vremena koja se rijetko koriste (npr. aorist)
- ne počimati rečenicu na kraju retka
- koristiti lijevo poravnanje i široke margine
- između odlomaka ostaviti jedan redak prazan
- između redaka koristiti prored od 1.5
- veličina slova treba biti 12 pt ili više
- koristiti fontove prilagođene osobama s disleksijom ili bezserifne fontove kao što su Arial, Comic Sans, Verdana, Tahoma
- paziti na kontrast teksta i podloge, koristiti blago toniranu podlogu jer crni tekst na bijeloj podlozi brže umara oči
- izbjegavati sjajni papir, koristiti mat papir
- ključne riječi istaknuti **podebljavanjem**
- ključne dijelove teksta istaknuti uokvirivanjem
- izbjegavati podcrtavanje i *kurziv* jer dovode do vizualnog spajanja slova.

Lektira

Lektira je često veliko opterećenje za učenike s disleksijom i njihove roditelje. Unatoč tome što pročita lektiru, učenik ne može samostalno prepričati i proanalizirati lektirno djelo, jer čitanje lektire dugo traje i dok dođu do kraja zaborave što je bilo na početku. Preporuka je da učenik prvo pročita sažetak lektirnog djela ili, još bolje, da mu to pročita netko tko dobro čita, a potom tražiti da dijete prepriča tekst. Cilj je da dijete zna o čemu se radi u lektirnom djelu kako bi lakše pratilo radnju tijekom čitanja i bilo uspješnije. Druga je opcija da učitelj od učenika s disleksijom ne traži da pročita cijelo lektirno djelo već samo jedan dio.

Pogled na disleksiju iznutra:

"Negdje između viđenja, pohranjivanja u sjećanje i ponovnog korištenja riječi, nešto pođe po zlu. Samo bih volio da netko zna što."

Gillian, 16 godina

Pripremila: Vera Šušić, psiholog
Iz e-priručnika „Da, ja mogu“